

Hate Speech in de media wat kan *ik* er aan doen?

Handleiding



Tot een veroordeling komen van Hate Speech is een lastig proces dat alleen in de rechtszaal kan plaatsvinden. Maar dat staat niet in de weg dat iedereen de 'haat' in een uiting (gericht op hem of zijn groep) herkent. **Voordat de rechter eraan te pas moet komen, zijn er allerlei stappen die jij eerst kunt nemen.** De eerste stap is voorkomen dat Hate Speech (of een uitdrukking van haat om onverdraagzaamheid te verspreiden) optreedt. Dit bevordert je door van tevoren regels en omgangsvormen te bespreken of af te spreken die voor een vriendelijke, collegiale of sportieve sfeer kunnen zorgen. Door duidelijk te zijn over wat wenselijk is en wat niet getolereerd wordt, kan jij Hate Speech voorkomen. Gebeurt het toch? Dan geeft deze handleiding jou handvatten om hiermee om te gaan.

Hierna volgen een aantal mogelijkheden om Hate Speech te bestrijden als jij ermee te maken krijgt. Evalueer echter de situatie voordat je handelt. Jouw veiligheid en die van omstanders staan voorop. Onnodig gevaar lopen is af te raden. Word je bedreigd, dreigt de situatie met geweld te escaleren of denk je dat je gevaar loopt? Bel direct 112!

! Dit is slechts één thema van de totale handleiding. Zie voor hoofdstuk 1 en 2, en de andere thema's de volledige handleiding.

3.3 Wat kan ik doen bij Hate Speech in de media?

Soms staan er artikelen in kranten, worden dingen op de radio of op tv geuit die jou persoonlijk kwetsen of jouw groep beledigen. Denk je dat je te maken hebt met Hate Speech of met een uitdrukking van haat om onverdraagzaamheid te verspreiden? Dan kun je het volgende doen:



Spreek de auteur van het artikel, de tv-presentator of het radiostation aan via een **beleefde e-mail, een tweet of een brief**. Beschuldig betrokkene niet direct, maar vraag hem/haar om uitleg en, zo nodig opheldering. Dat kan óók als je vindt dat een bepaalde gast of presentator in een willekeurig programma zich – onweersproken - schuldig heeft gemaakt aan Hate Speech. Afhankelijk van het antwoord kun je altijd beslissen of verdere actie geboden is. Geef auteur, gast of presentator maximaal een week om zijn antwoord te formuleren. Een verzoek om ontvangstbevestiging van de klacht kan handig zijn.



Als de Hate Speech in een **krant** plaatsvindt, dan kun je zelf een **opinieartikel**

aanbieden dat een gebalanceerd overzicht en een eigen mening geeft over het onderwerp. Verwerk hierin een of meerdere **suggesties** die zouden kunnen bijdragen aan het terugdringen van Hate Speech.



Benader de **ombudsman of ombudsvrouw van de krant**, van het radiostation of van de omroep (niet alle media hebben ombudsmensen) met jouw klacht. Schrijf de ombudsman of -vrouw een e-mail, waarin je op **zakelijke toon** jouw klacht inhoudelijk en gedetailleerd toelicht. Vergeet niet te verwijzen naar het desbetreffende artikel of programma en verzoek de ombudsman of -vrouw de klacht te onderzoeken en het resultaat hiervan aan jou te melden.



Een opinieartikel

De aanpak van Hate Speech is juridisch erg gecompliceerd. Pleit als je een opinieartikel schrijft voor een eenvoudiger strafbaarstelling en doe bijvoorbeeld een beroep op de Tweede Kamer, of bepaalde fracties daar, om hieraan bij te dragen middels wetsvoorstellen. Beperk je niet alleen tot het uiten van grieven, ontevredenheid en dergelijke. Tip: wees positief kritisch. Dat geeft de meeste kans op plaatsing.



Als een bepaald medium geen ombudsvrouw of ombudsman in huis heeft, kun je ook een **e-mail naar de hoofdredactie** sturen. Anders dan een ombudsman of -vrouw die onafhankelijk van redacties opereert, is een hoofdredactie partij en zal eerder de kant van auteur of presentator kiezen. Wees hierop voorbereid en laat je geen zand in de ogen strooien. Hoofdredacties zijn in de regel integer, maar hebben nu eenmaal belangen te verdedigen als het om het eigen product en/of mensen gaat.



Stuur, als het om geschreven media gaat, een ingezonden brief met het dringende verzoek deze in de dagelijkse lezersrubriek te plaatsen. Zorg voor een korte zakelijke tekst, niet meer dan 150 woorden, en spreek hierin je zorgen, afschuw of anders uit, **zonder beledigend of grof te worden**. Schrijf nooit tegelijkertijd een klacht naar de ombudsman of -vrouw van een bepaald medium en een ingezonden lezersbrief naar dezelfde krant. Kies voor één van beide mogelijkheden. Dat voorkomt misverstanden bij het aangeschreven medium.



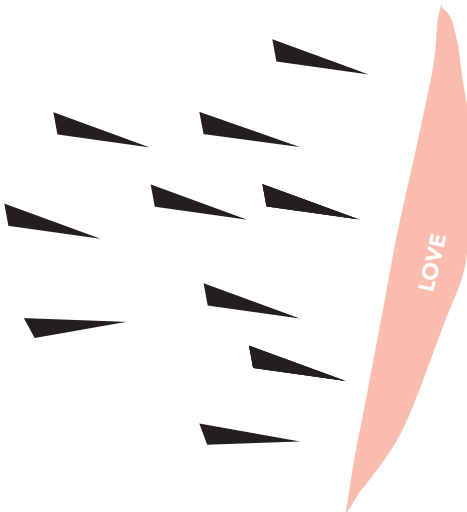
Wie van uitdagingen houdt en bij het oorspronkelijke medium met zijn klacht geen gehoor vindt: schrijf de **Raad voor de Journalistiek** aan! De Raad zal op jouw verzoek ingaan **als jij de direct gedupeerde bent** of je vertegenwoordigt een groep waarover de klacht gaat. Als dat niet het geval is, verzoek dan de Raad schriftelijk om uitleg waarom bestaande regels niet worden verruimd. Het antwoord kan een bijdrage leveren aan de aanpak van Hate Speech.



Zoek steun bij jouw regionale anti-discriminatie bureau en het College voor de Rechten van de Mens.



Tenslotte is het mogelijk om [melding of aangifte](#) te doen bij de politie.



4.1 Onnodig gevaar lopen

Onnodig gevaar lopen, door bijvoorbeeld in te gaan op leuzen of provocaties van een extremistische groep, is niet aan te raden. Schat de situatie goed in voordat je een besluit neemt. Het is mogelijk dat er een vreedzamer manier is om hiertegen te demonstreren, zoals [Tess Asplund in Zweden het heeft gedaan](#).



4.2 Vuur met vuur bestrijden

Als je merkt dat degene die Hate Speech gebruikt zeer boos en/of agressief is, dan is het niet zinvol om over de wet, politie of strafbaarheid van zijn/haar daden te beginnen. Soms kan juist een aardige, rustige reactie zoals 'Gaat het wel goed met u?' een positief verschil maken. Op deze manier breng je medemenselijkheid in de discussie.

MEDEMENSELIJKHEID

Destijds aanstaand Tweede Kamerlid Tanja Jadnanansing reageerde enkele jaren geleden op een nare, bijkans racistische opmerking van een buschauffeur als volgt: “Meneer, wat is uw pijn?”, waarop een goed gesprek volgde en hij zijn gedrag verklaarde.

Bron: www.suryamedia.nl

4.3 Geen aangifte doen helpt niemand

Hate Speech (of een uitdrukking van haat om onverdraagzaamheid te verspreiden) is strafbaar. Maar de strafbaarheid hiervan wordt, zoals eerder in deze handleiding is aangegeven, gemeten aan de context. Uitingen die in de jaren tachtig strafbaar waren, zijn nu mogelijk niet meer strafbaar. Als jij (en vele) anderen geen aangifte doen bij de politie of een melding doen bij een anti-discriminatie bureau, dan wordt Hate Speech ‘genormaliseerd’. Dat betekent dat steeds kwalijkere dingen niet als ‘beledigend voor een groep, haatzaaiend of discriminerend’ door de bevolking en door rechters zullen worden geacht. Dit kan ertoe leiden dat sommige Hate Speech-uitingen op den duur niet meer strafbaar zijn terwijl het wel om Hate Speech gaat.

5. Vragen?

Heb je vragen naar aanleiding van de handleiding 'Hate Speech: wat kan *ik* eraan doen?'?

Neem contact met ons op via:

⚡ website: www.inclusiveworks.eu

⚡ e-mailadres: info@inclusiveworks.eu.

Voor instanties en organisaties: Inclusive Works verzorgt ook workshops rondom dit thema.



Bijlage: De Nederlandse wet en Hate Speech

De Nederlandse wetgeving

Drie artikelen van het Wetboek van Strafrecht gaan over Hate Speech: Artikel 137c (1), Artikel 137d (1) en Artikel 137e.



Artikel 137c (1) van het Wetboek van Strafrecht

Hij die zich in het openbaar⁸, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 137d (1) van het Wetboek van Strafrecht

Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 137e van het Wetboek van Strafrecht (over het verspreiden van de uitingen genoemd in 137c en 137d)

1. Hij die, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving:

1 een uitlating openbaar maakt die, naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, voor een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap beledigend is, of aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap;

2 een voorwerp waarin, naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, zulk een uitlating is vervat, aan iemand, anders dan op diens verzoek, doet toekomen, dan wel verspreidt of ter openbaarmaking van die uitlating of verspreiding in voorraad heeft;

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

3. Indien de schuldige een van de strafbare feiten, omschreven in dit artikel, in zijn beroep begaat en er, tijdens het plegen van het feit, nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens een van deze misdrijven onherroepelijk is geworden, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

8. Openbare ruimte of publieke ruimte is de ruimte die voor iedereen toegankelijk is. Het is een fysieke plaats waar een groot deel van het publieke leven zich afspeelt. De meeste openbare ruimtes bevinden zich in de open lucht, maar ook vrij toegankelijke overheidsgebouwen en publieke instellingen kunnen tot de openbare ruimte worden gerekend.

Met dank aan

Deze handleiding is ontwikkeld door [Inclusive Works](#), een organisatie die zich inzet voor een meer inclusieve samenleving. De handleiding ontleent inspiratie aan de lezing van Marloes van Noorloos, universitair hoofddocent aan de Tilburg University, gegeven tijdens de viering van het vijfjarig bestaan van Inclusive Works in juni 2016.

Inclusive Works dankt de volgende groepen en organisaties in het bijzonder voor hun samenwerking en inhoudelijke expertise in het totstandbrengen van ‘Hate Speech: wat kan ik eraan doen?’:

Adri Vermaat, Ombudsman Trouw

Ali Karataş, verenigingsadviseur bij de Vereniging Sport Utrecht (VSU) en buurtsportcoach

[Art. 1 Midden Nederland](#)

[Bülent Isik](#), Utrechts gemeenteraadslid PvdA

Clement van Arnhem, Politie Midden Nederland

Cynthia Ortega Martijn, bureaumanager [Stichting OCAN](#)

[Emancipator](#), voor mannen en emancipatie

Gemeente Utrecht, Programma [Utrecht zijn we Samen](#) (UzWS)

Gijs van Beek, [Zumo Media](#)

Lonie Querido-Reichmann, voorzitter [Liberaal Joodse Gemeente Utrecht](#)

Michiel Kalverda, [TMI news](#)

[Mira Media](#)

Peter Zwaga, voorzitter [Inclusive Works](#)

[Rene Rouwette](#), adviseur Mensenrechten en Politiek

[Utrechtse Mensenrechtencoalitie](#)

Vincent Walet, beleidsadviseur ministerie Sociale Zaken

Colofon

Tekst en Productie

Dit is een uitgave van Inclusive Works (2017)

www.inclusiveworks.eu

Bezoekersadres: Catharijnesingel 55G, 3511 GD Utrecht

Contact: 030-7370645

Redactie: Mercita Coronel

Ontwerp: [Wilma Vis](#)

